

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av gymnasielagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 september 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av gymnasielagen (RP 98/2008 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- undervisningsråd Heikki Blom och undervisningsråd Merja Leinonen, undervisningsministeriet
- undervisningsråd Jorma Kauppinen, Utbildningsstyrelsen
- ordförande Juhani Lokki, Studentexamensnämnden

- rektor Gun-Maj Roiha, Mattlidens gymnasium
- lektor Jonina Altschuler, Messukylän lukio, Tammerfors
- rektor Erja Vihervaara, Iltakoulujen liitto IKLO ry
- specialmedarbetare Olavi Arra, Undervisningssektorns Fackorganisation rf
- ombudsman Sari Saarinen, ordförande för gymnasiearbetsgruppen Kati Venemies och vice ordförande Kirsti Santaholma, Språklärarförbundet i Finland SUKOL
- specialmedarbetare Lieselotte Eskelinen, Finlands Kommunförbund
- intressebevakningsombud Ari Mattila, Förbundet för Gymnasisterna i Finland
- rektor Tytti Heikkinen, Finlands rektorer.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att gymnasielagens bestämmelser om bedömning av de studerande preciseras så att man i språkundervisningen också bedömer de studerandes muntliga språkfärdighet utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Den muntliga språkfärdigheten ska bedömas i ett särskilt prov. Utbildningsstyrelsen ska ansvara för utarbetandet av provet.

Det föreslås att bestämmelsen om tillgodoräkande av studier preciseras och kompletteras så att den studerandes rätt att få kunskaper erkända ska omfatta inte bara tidigare fullgjorda studier utan att också kunskaper som förvärvats på annat sätt ska räknas till godo och erkännas.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet anser att regeringens proposition syftar helt rätt. Det är nödvändigt att i gymnasieundervisningen lyfta fram betydelse av muntliga språkfärdigheter eftersom just de är viktiga när man använder ett främmande språk. Också de studerande upplever att undervisningen i muntliga färdigheter för närvarande spelar en underordnad roll under språklektionerna. Utskottet understöder det förslag som gäller erkännande av kunnande. Utskottet anser också att det är viktigt att bestämmelserna om studerandes rätt att få information om grunderna för bedömningen förs upp på lagnivå. Utskottet förordar därför att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Bedömning av muntlig språkfärdighet

I propositionen föreslås att bestämmelserna om bedömning av de studerande i gymnasiet preciseras så att man i språkundervisningen också bedömer den studerandes muntliga språkfärdigheter utöver de övriga delområdena i språkfärdigheten. Avsikten är att den ena av de riksomfattande fördjupade kurserna i A- och B1-lärokurserna enligt den gällande timfördelningsförordningen samt de nuvarande grunderna för läroplanerna för unga och vuxna ska ändras till en kurs i muntlig språkfärdighet. Kursen i muntlig språkfärdighet ska dock även i fortsättningen vara valfri för den studerande. Kursen i muntlig språkfärdighet ska bedömas under kursens gång och genom ett separat prov. Utbildningsstyrelsen föreslås ansvara för att utarbeta provet. Utskottet understryker att provet ska vara avgiftsfritt för både utbildningsanordnaren och de studerande.

Utbildningsanordnaren ska sköta de praktiska arrangemang som kursen i muntlig språkfärdighet förutsätter och svara för provarrangemangen i samband med kursen. Utbildningsanordnaren ska besluta om antalet lärare som deltar i genomförandet och bedömningen av pro-

vet. Avsikten är att språklärarna i gymnasiet genomför och bedömer provet i muntlig språkkunskap som en del av gymnasieutbildningen. Provet kräver att lärarna får fortbildning. Utskottet anser det nödvändigt med fortbildning och att det med det snaraste vidtas åtgärder för att ordna den. Det är bra att regeringen har förutsett att fortbildningen kommer att kosta runt en miljon euro åren 2008—2010. Avsikten är att fortbildningen genomförs inom ramen för de anslag i statsbudgeten som anvisats personalutbildningen inom undervisningsväsendet.

I propositionen görs den bedömningen att de direkta kostnadsverkningarna av reformen blir små. Det föreslagna provet i muntlig språkfärdighet ska utgöra en del av läroplanen för gymnasieutbildningen. Att ordna provet ska därför i princip inte åsamka utbildningsanordnarna merkostnader för undervisningen. Eventuella merkostnader ska ingå i de kalkylmässiga kostnader som läggs till grund för statsandelarna för gymnasieutbildning. På så sätt beaktas de vid bestämmande av priserna per enhet för gymnasieutbildning under de kommande åren.

Utskottet har uppmärksammat på att det föreslagna provet ska tas i bruk redan från den 1 augusti 2010. Då ska eleverna ha möjlighet att välja kursen i muntliga språkfärdigheter och därefter delta i provet. Utskottet framhåller därför att grunderna för läroplanerna snabbt måste omarbetas så att läroanstalterna i god tid får veta hur det nya systemet ska omsättas i praktiken. Också fortbildningen av lärare måste ordnas så att de har beredskap att ta i bruk provet från början av 2010.

Utskottet framhåller vidare att bedömningen av de studerandes muntliga färdigheter måste utvecklas så att det blir ett bra förfarande som bemöter de studerande jämlikt. De ska ha rätt till samma mängd undervisning oberoende av boplatssort. Kursen ska erbjuda möjlighet att studera muntlig framställning och den får inte enbart bli en testkurs som inte ger de studerande möjligheter att öva upp sina muntliga färdigheter. Detta kräver tillräckligt små undervisningsgrup-

per. Enligt utskottets uppfattning måste man följa reformens konsekvenser för språkstudierna och undervisningen och i all synnerhet hur man lyckats genomföra den i praktiken. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande*).

Erkännande av kunnande

Propositionen innebär att erkännande av kunnande breddas så att inte bara tidigare fullgjorda studier utan också kunskaper som förvärvats på annat sätt erkänns. Utskottet stöder förslaget att en studerande ska ha rätt att få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända. Enligt utskottet kan detta förkorta gymnasieutbildningen, vilket särskilt gagnar vuxna gymnasiestudenter. Utskottet betonar vikten av att man ser till att de studerande bemöts jämlikt när det gäller erkännande av kunnande.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur lagändringen om bedömning av gymnasiestudenters muntliga språkfärdigheter genomförs i praktiken och i synnerhet granskar om de studerande får samma mängd undervisning oberoende av studieort. Regeringen ska vid behov vidta åtgärder om det framgår att reformen inte fungerar med hänsyn till fördjupade studier i språk eller till kravet att de studerande ska bemötas jämlikt.

Helsingfors den 9 december 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Paavo Arhinmäki /vänst
Timo Heinonen /saml
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Mikaela Nylander /sv (delvis)
Lauri Oinonen /cent (delvis)
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Mirja Vehkaperä /cent
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila
utskottsråd Kaj Laine.